

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS VARĖNOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO

BŪTINOSIOS MEDICINOS PAGALBOS IR BŪTINOSIOS MEDICINOS PAGALBOS PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKA BEI MASTAS

1. Būtinajai medicinos pagalbai priskiriama pirmoji medicinos pagalba ir asmens sveikatos priežiūros įstaigose (teikiančiose ambulatorines ir/ar stacionarines paslaugas) teikiama skubi medicinos pagalba.

2. Būtinoji medicinos pagalba teikiama vadovaujantis Būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarkos ir masto aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-208 „Dėl būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarkos ir masto aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. gegužės 23 d. įsakymo Nr. V-598 redakcija),.

3. Varėnos pirminiame sveikatos priežiūros centre (toliau – PSPC) teikiama skubioji medicinos pagalba yra kvalifikuota asmens sveikatos priežiūros paslauga, kurią teikia gydytojas arba gydytojas kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais. Skubioji medicinos pagalba – tai medicinos pagalba, teikiama nedelsiant (1 kategorija) arba neatidėliotinai (2, 3, 4 kategorijos), kai dėl ūmių klinikinių būklių, nurodytų Aprašo 1 ir 2 prieduose išdėstytų Vaikų skubiosios medicinos pagalbos masto lentelės ir Suaugusiųjų skubiosios medicinos pagalbos masto lentelės (toliau – lentelės) 3 skiltyje, gresia pavojus paciento ir (ar) aplinkinių gyvybei arba tokios pagalbos nesuteikimas laiku sukelia sunkių komplikacijų grėsmę pacientams.

4. Būtinoji (pirmoji ir skubioji) medicinos pagalba PSPC teikiama visiems pacientams. Būtinoji medicinos pagalba teikiama etapais: pirmiausia suteikiama pirmoji medicinos pagalba, po to – skubioji institucinė pagalba. Kai kuriais atvejais tai gali būti vykdoma vienu metu.

5. Kreipiantis dėl skubiosios medicinos pagalbos gydytojo siuntimas neprivalomas.

6. Pirmoji medicinos pagalba – tai svarbiausi tikslingi veiksmai, skirti padėti kitų ar savo sveikatai bei gyvybei, panaudojant turimas medicinos ir/ar kitokias priemones bei medžiagas, iki nukentėjusiajam/pacientui bus pradėta teikti skubioji institucinė medicinos pagalba arba paciento būklė taps normali, arba bus konstatuota jo mirtis.

8. Skubiosios medicinos pagalbos mastą, vadovaudamasis profesine kompetencija, šia tvarka ir kitais būtiniosios pagalbos teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, nustato pacientą apžiūrėjęs gydytojas. Skubioji medicinos pagalba skirstoma į keturias kategorijas, nurodytas lentelėse. Jei į PSPC tuo pačiu metu atvyksta keli pacientai, kuriems reikalinga skubioji medicinos pagalba, ir pagalba visiems negali būti suteikta vienu metu, pirmiausia ji turi būti suteikta pacientams, kuriems reikalinga 1 kategorijos, po to – atitinkamai 2, 3 ir 4 kategorijos pagalba.

9. Pirmosios medicinos pagalbos mastą, teikimo indikacijas ir eiliškumą nustato 2 punkte išvardyti teisės aktai.

10. Skubiosios medicinos pagalbos mastas ir indikacijos nurodyti šios tvarkos Skubiosios medicinos pagalbos masto lentelėje.

11. Skubioji medicinos pagalba gydytojo sprendimu teikiama tol, kol paciento būklė tampa stabili ir tos būklės nebegalima priskirti nė vienai iš keturių kategorijų, nurodytų lentelėse, arba pradedamos teikti ilgalaikio paciento gyvybinių funkcijų palaikymo paslaugas.

12. Paciento mirtį konstatuoja gydytojas arba kitas asmens sveikatos priežiūros specialistas.

13. Gimdyvei gimdymo metu teikiamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos nepriskiriamos skubiajai medicinos pagalbai, tačiau asmens sveikatos priežiūros įstaiga turi suteikti gimdyvei reikalingą medicinos pagalbą.

14. Nustatant skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijas, vertinant ūmią klinikinę paciento būklę, priskiriant pacientą skubiosios medicinos pagalbos kategorijai ir teikiant skubiąją pagalbą pacientams, privalu vadovautis lentelių 3 ir 2 skiltimis.

15. Gydytojas, teikiantis skubiąją medicinos pagalbą, privalo raštu įforminti skubiosios pagalbos atvejį paciento dokumentuose (gydymo stacionare ligos istorijoje (forma 003/a), asmens sveikatos istorijoje (forma 025/a), medicinos dokumentų išrašė (forma 027/a), siuntime tirti, konsultuoti ir gydyti (forma 028/a) ir kt.), išsamiai aprašyti paciento būklę, atitinkamai motyvuoti, vadovaudamasis visomis šios tvarkos Skubiosios medicinos pagalbos masto lentelės skiltimis ir pagrįsdamas skubiosios pagalbos teikimo indikacijas, nuroydamas pagalbos teikimo laiką (pradžią ir pabaigą) ir priskirdamas skubiosios pagalbos paslaugas atitinkamai kategorijai bei aprašydamas taikytus tyrimo ir gydymo metodus.

16. Lentelių 3 skiltyje nurodytos ūmios klinikinės būklės ir skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos laikomos pavojingomis organizmo būklėmis, dėl kurių užsienietis negali išvykti iš Lietuvos Respublikos ir jam reikalinga neatidėliotina būtinoji medicinos pagalba

Priedai:

1 priedas Vaikų skubiosios medicinos pagalbos mastas;

2. priedas Suaugusiųjų skubiosios medicinos pagalbos mastas.

Parėngė

L.e.p. audito padalinio vadovė, Žydrūnė Džežulskė

VAIKŲ SKUBIOSIOS MEDICINOS PAGALBOS MASTAS

Skubiosios medicinos pagalbos kategorija	Laikas, per kurį turi būti pradėta teikti pagalba	Ūmios klinikinės būklės arba skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos
1	2	3
1 kategorija (nedelsiant)	Nedelsiant, tuo pat metu vertinama paciento būklė ir atliekami gydymo veiksmai.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nepralaidūs kvėpavimo takai (visiška kvėpavimo takų obstrukcija). 2. Kvėpavimo sustojimas arba pavieniai kvėpčiojimai (agoninis kvėpavimas). 3. Vykstantis labai gausus kraujavimas. 4. Kardiopulmoninis nepakankamumas. 5. Šokas. 6. Vykstantis traukulių priepuolis. 7. Sutrikusi sąmonė, kada visiškai nereaguojama į balsą ir skausmą. 8. Ūminis cheminis akių pažeidimas.
2 kategorija (labai skubi)	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 10 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Labai stiprus / nepakeliamas (9–10 balų) skausmas. 2. Nesustabdytas gausus kraujavimas. 3. Sutrikusi sąmonė (reaguoja tik į balsą arba į skausmą arba reaguoja nenormaliai). 4. Klinikinio vertinimo metu juntama, kad oda labai karšta ir (ar) išmatuota kūno paviršiaus temperatūra vaiko iki 6 mėnesių $\geq 38.5^{\circ}\text{C}$, vaiko nuo 6 mėnesių iki 18 metų $\geq 40^{\circ}\text{C}$. 5. Klinikinio vertinimo metu juntama, kad oda šalta ir (ar) šerdinė kūno temperatūra (matuojama stemplėje arba tiesiojoje žarnoje) $< 35^{\circ}\text{C}$. 6. Labai žemas SpO₂ (< 92 procentai kvėpuojant aplinkos oru arba < 95 procentai skiriant deguonies terapiją). 7. Alergija ar įkandimas (įgėlimas) su Kvinkės tipo edema ir (ar) anafilaksinės reakcijos anamneze, ir (ar) liežuvio, veido edema. 8. Ūmus dusulys (padidėjęs kvėpavimo raumenų darbas, negali kalbėti sakiniais, stridoras, seilėtekis). 9. Inhaliacinis kvėpavimo takų pažeidimas. 10. Nuodus išskiriančio gyvūno įkandimas. 11. Ūmūs jutimų ir motorikos sutrikimai. 12. Meninginiai simptomai ar meningizmas. 13. Ūmiai atsiradęs hemoraginis bėrimas. 14. Vietinė audinių infekcija su emfizema ar kraujagyslių pažeidimu. 15. Vėmimas krauju ar tuštinimasis šviežiu arba pakitusiu krauju. 16. Cukrinis diabetas su hiperglikemija ir ketoacidoze. 17. Sunki trauma. 18. Galūnių patologija su kraujotakos sutrikimu. 19. Akies kiauřinis sužalojimas ar ūmus visiřkas regėjimo netekimas. 20. Kraujavimas iš makšties (bet kokio intensyvumo), jei yra daugiau kaip 20 savaičių nėštumas. 21. Apsinuodijimas (arba įtariamas apsinuodijimas) pavojingomis ar labai pavojingomis medžiagomis, vaistų perdozavimas. 22. Psichikos liga ar elgesio sutrikimas, kai yra didelė savęs ir (ar) aplinkinių žalojimo rizika, yra buvę savęs žalojimo atvejų, būdingi aktyvūs veiksmai, siekiant pakenkti sau arba noras pabėgti, siekiant pakenkti sau. 23. Žinoma įgimta ar įgyta imunosupresinė būklė ir įtariama infekcinė liga.

		<p>24. Ūminis cheminis nudegimas.</p> <p>25. Įtarus, kad pacientas užsikrėtęs ypač pavojinga infekcija, kai pacientą reikia izoliuoti.</p>
3 kategorija (skubi)	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 30 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stiprus skausmas (6–8 balai). 2. Nesustabdytas nestiprus kraujavimas. 3. Buvęs sąmonės netekimas ir (ar) traukuliai, įvykę per pastarąsias 24 valandas. 4. Klinikinio vertinimo metu juntama, jog vaiko nuo 6 mėnesių iki 18 metų oda labai karšta ir (ar) išmatuota kūno paviršiaus temperatūra ≥ 38.5 °C. 5. Neaiški anamnezė: radiniai neatitinka anamnezės duomenų, įtariamas smurtas ar netinkamas elgesys su vaiku. 6. Žemas SpO₂ (< 95 proc. kvėpuojant aplinkos oru). 7. Staiga pablogėjęs regėjimas. 8. Alergija arba įkandimas (įgėlimas), esant išplitusiam bėrimui arba pūslėms, atsiradusiems per pastarąsias 24 valandas. 9. Apsinuodijimas, esant vidutinei savęs žalojimo rizikai (noras pakenkti sau yra deklaratyvus). 10. Psichikos liga arba elgesio sutrikimas, kai yra aiški psichiatrinė anamnezė ir (ar) vidutinė savęs (noras pakenkti sau yra deklaratyvus) ir (ar) aplinkinių žalojimo rizika. 11. Bet kokia trauma, esant krešėjimo sistemos įgimties ar įgytiems sutrikimams.
4 kategorija (standartinė)	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 60 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vidutinis skausmas (4–5 balai). 2. Vaikai iki 8 metų, kuriems pagal anamnezę (lėtinė liga ar buvę gyvybei grėsmingi įvykiai ar susirgimai) ir klinikinius požymius (pasikeitęs elgesys ar sąmonės būklė, kvėpavimo ar kraujotakos sutrikimai, sutrikęs skysčių patekimas ar diurezė, pakilusi kūno temperatūra ir bėrimas) yra potenciali sunkių komplikacijų grėsmė. 3. Vaikų karščiavimas > 38 °C, nepraeinantis vartojant karščiavimą mažinančius vaistus ilgiau kaip 24 valandas. 4. Ūmi dehidratacija. 5. Nuodingų dūmų įkvėpimas. 6. Kitos traumos (nenurodytos 2 ir 3 kategorijose) ir nelaimingi atsitikimai, įvykę per pastarąsias 48 valandas, esant didėjančiam tynimui, stiprėjančiam funkcijos sutrikimui. 7. Pasiutusių ar galimai pasiutusių gyvūnų įkandimai, įdrėskimai su apseilėjimu. 8. Erkių įsisiurbimas. 9. Veido ir žandikaulių srities pūliavimas. 10. Dirbtinai suformuotų stomų sutrikimai (kai reikia jas pakeisti ar atkimšti). 11. Komplikacijos po medicininės intervencijos (iširusi siūlė, pūlingos išskyros, didėjantis tynimas, nepakankama imobilizacija), atsiradusios iki 48 valandų po procedūros arba išrašymo iš stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. 12. Svetimkūniai (esami arba įtariami) audiniuose arba natūraliose kūno angose / kūno ertmėse, atsiradę per pastarąsias 48 valandas.

SUAUGUSIŲJŲ SKUBIOSIOS MEDICINOS PAGALBOS MASTAS

Skubiosios medicinos pagalbos kategorija	Laikas, per kurį turi būti pradėta teikti pagalba	Ūmios klinikinės būklės arba skubiosios medicinos pagalbos teikimo indikacijos
1	2	3
1 kategorija	Nedelsiant, tuo pat metu vertinama paciento būklė ir atliekami gydymo veiksmai.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Esamas ar gresiantis širdies ir (ar) kvėpavimo sustojimas. Pacientas po gaivinimo. 2. Kvėpavimo dažnis (toliau – KD) < 10 kartų per minutę KD >29 kartai per minutę. 3. Sistolinis arterinis kraujo spaudimas (toliau – AKS) < 80 mmHg. 4. Sąmonės praradimas ir nereagavimas į skausmą arba reakcija pagal Glazgo komų skalę (toliau – GCS) < 9 balai. 5. Viso kūno traukuliai. 6. Intraveninis vaistų arba narkotikų perdozavimas, sukėlęs hipoventiliaciją ir hemodinamikos sutrikimą. 7. Ūminis cheminis akių pažeidimas.
2 kategorija	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 10 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ūmus, gyvybei grėsmingas kvėpavimo ir (ar) kraujotakos sutrikimas. 2. Ūmus didelio kraujo kiekio (25 procentų cirkuliuojančio kraujo kiekio arba daugiau) netekimas. 3. Labai stiprus / nepakeliamas skausmas dėl įvairių priežasčių, kai skausmo intensyvumas vertinamas 9–10 balų pagal dešimties balų skalę. 4. Hipoglikemija arba hiperglikemija, kai gresia pavojus išsivystyti hipoglikeminei komai, diabetinei ketoacidozei arba hiperosmoliarinei hiperglikemijai. 5. Karščiavimas, kai yra klinikinių sepsio požymių (ne mažiau kaip du iš šių požymių: KD > 22 kartai per minutę, AKS < 100mmHg, bet kokio lygio sąmonės sutrikimas). Bendras kūno atšalimas, kai temperatūra < 36 °C. 6. Sunki trauma. 7. Didelės rizikos anamnezė: <ol style="list-style-type: none"> 7.1. didelio raminamųjų medžiagų kiekio suvartojimas ar kitos kilmės toksinių medžiagų suvartojimas; 7.2. kitas gyvybei pavojingas apsinuodijimas; 7.3. gyvybei pavojingas aplinkos faktorių poveikis (generalizuota alerginė reakcija). 8. Psichikos ir elgesio sutrikimai: <ol style="list-style-type: none"> 8.1. agresija arba smurtas, keliantys grėsmę pačiam pacientui ir aplinkiniams; 8.2. intensyvus psichomotorinis sujaudinimas, kai reikalingas fizinis asmens laisvės suvaržymas dėl grėsmės sau ar aplinkiniams.

3 kategorija	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 30 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hipertenzinė krizė su greitai progresuojančiais širdies-kraujagyslių ir (ar) centrinės nervų sistemos pažeidimo požymiais. 2. Vidutinio sunkumo nukraujavimas su klinikiniais požymiais dėl bet kokios priežasties. 3. Miegoistumas, sulėtėjusi reakcija dėl bet kokios priežasties (pagal GCS < 13 balų). 4. Oksigenacija < 90 procentų. 5. Besikartojantys traukuliai, užfiksuoti per pastarąsias 12 valandų. 6. Besikartojantis vėmimas ir (ar) viduriavimas esant sisteminei intoksikacijai. 7. Ūmi dehidratacija. 8. Galvos trauma ir trumpalaikis sąmonės netekimas. 9. Stiprus skausmas, vertinamas 6–8 balais pagal dešimties balų skalę, kai reikia skubiai numalšinti skausmą. 10. Ūmi židininė neurologinė simptomatika. 11. Galūnės trauma, dėl kurios sutriko kraujotaka. 12. Psichikos ir elgesio sutrikimai: <ol style="list-style-type: none"> 12.1. mėginimas nusižudyti ar tokio poelgio grėsmė; 12.2. ūmios psichozės; 12.3. sunki psichologinė trauma, sukianti elgesio sutrikimus; 12.4. sunki depresija; 12.5. ryškus psichomotorinis sujaudinimas. 13. Kiauryminis akies sužalojimas ar ūmus visiškas regėjimo netekimas.
4 kategorija	Pacientui skubioji medicinos pagalba turi būti pradėta teikti ne vėliau kaip per 60 min. nuo atvykimo į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Karščiavimas > 39 °C, nepraeinantis vartojant geriamuosius vaistus ilgiau kaip 24 valandas. 2. Ūmus per pastarąsias 48 valandas atsiradęs širdies ritmo (supraventrikulinė tachikardija, prieširdžių virpėjimas, prieširdžių plazdėjimas, plačių kompleksų tachikardija) ar laidumo (II–III laipsnio AV blokada, atrioventrikulinis ritmas) sutrikimas. 3. Šlapimo sulaikymas, anurija, dializuojamo paciento komplikacijos: A/V šunto trombozė, dializinio kateterio iškritimas / trombozė / disfunkcija. 4. Sunki abstinencijos būklė, galinti komplikuotis dėl rizikos veiksnių (anamnezėje būta psichozių, traukulių; gali komplikuotis dėl gretutinių ūmių ir lėtinių ligų; kompulsyvus psichoaktyviųjų medžiagų potraukis). 5. Pasiutusių ar galimai pasiutusių gyvūnų įkandimai, įdrėskimai, apseilėjimai. 6. Kitos traumos (nenurodytos 2 ir 3 kategorijose) ir nelaimingi atsitikimai, įvykę per pastarąsias 48 valandas, esant didėjančiam tynimui, stiprėjančiam funkcijos sutrikimui. 7. Erkių įsisiurbimas. 8. Veido ir žandikaulių srities pūliavimas. 9. Dirbtinai suformuotų stomų sutrikimai (kai reikia jas pakeisti ar atkimšti). 10. Negausus kraujavimas iš makšties arba pilvo skausmas nėštumo metu. 11. Komplikacijos po medicininės intervencijos (iširusi siūlė, pūlingos išskyros, didėjantis tynimas, nepakankama imobilizacija), atsiradusios iki 48 val. po procedūros arba išrašymo iš stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. 12. Svetimkūniai audiniuose arba natūraliose kūno angose / kūno ertmėse, atsiradę per pastarąsias 48 valandas.